

Bouwen voor beestjes

Inleiding

Elke tuinbezitter weet dat in zijn tuin naast planten ook nog andere levende have vertoeft. Insecten zoals vlinders en bijen fladderen er rond en doen ongevraagd hun nuttige werk. Tuinvogels helpen u bij het zoeken naar rupsen, spinnen en huisjesslakken. 's Avonds in het donker schuifelen er egeltjes rond die naar slakken zoeken en vliegen er vlermuizen tussen de boomtoppen door om nachtvlinders en kevers te vangen. Eten genoeg voor iedereen, zou je denken. Maar het gaat niet goed met veel soorten insecten en vogels. Het aantal wilde bijen is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Zelfs zo'n gewone vogel als de huismus broedt nog maar op weinig plaatsen. Hoe komt dat? Zijn we te netjes in de tuin en rond het huis? Of is er niet meer voldoende voedsel te vinden?

Bescherming

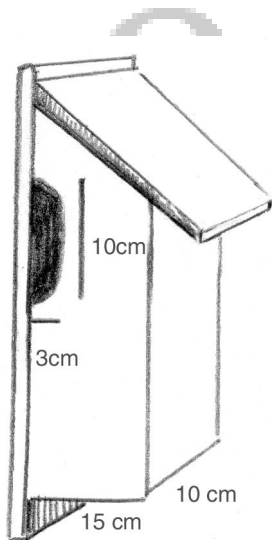
Het is een feit dat onze moderne goed geïsoleerde huizen weinig nestelmogelijkheden meer bieden voor vogels als huismus en gierzwaluw. Ook zijn er veel te veel "stenen" tuintjes met weinig natuurlijke planten. Een graafbijtje dat voor de nestbouw een stukje zand nodig heeft, probeert het tegenwoordig nog tussen de tegels van het terras. Maar er is weinig fantasie voor nodig om te bedenken hoe zo'n nestje aan zijn einde komt.

Er zijn bijna geen plekjes in de tuin meer te vinden die door de tuinder een jaar lang met rust worden gelaten, en in parken en natuurgebieden zijn er nauwelijks plaatsen waar de recreant (al dan niet met zijn hond) niet komt. Kortom, de mens maakt het de dieren niet gemakkelijk. Daar kunnen we met enig geknutsel wat aan doen. Daarom is dit Groentje een pleidooi om het gebrek aan nestgelegenheid te compenseren door het maken van kunstmatige nestgelegenheid voor diverse soorten.

Vogels

Een mezenest in een boomgaard betekent voor de tuinder een belangrijke hulp: een groot deel van de schadelijke insecten wordt door de ijverige mezenouders weggevangen. Als er geen natuurlijke nestholtes zijn in uw tuin, kunt u de vogels helpen door wat nestkasten op te hangen.

Wat heb je nodig voor het maken van vogelnestkastjes? Er zijn in de boekwinkel en bibliotheek bouwtekeningen met exacte maten van diverse nestkastjes te verkrijgen. We geven daarom hier alleen algemene richtlijnen:

Het bouw materiaal (bijv. vuren planken) moet i.v.m. isolatie minimaal een dikte hebben van 2 cm. Bij gebruik van dunner materiaal bestaat het gevaar dat het in het nest veel te warm wordt.

De binnenzijde van de kast dient bij voorkeur ruw te zijn, zodat de kleine vogelpulletjes er beter uit kunnen kruipen.

Het vlieggat is heel bepalend voor de bewoner: maximaal 27 mm voor de pimpelmees, maximaal 32 mm voor de koolmees. Het vlieggat dient een beetje schuin naar boven te wijzen, zodat er minder snel regenwater in loopt. In streken waar veel spechten leven kun je het vlieggat beschermen met een stalen plaatje.

Gebruik een wateroplosbare verf voor de buitenkant van de nestkast. De opening nooit naar het westen want dan regent het enorm in. Liever naar het noorden of oosten gericht. In ieder geval nooit in de volle zon!

In een tuin van 300m² kunnen twee nestkastjes hangen, het liefst met verschillende vlieggatopening. Hang ze met een zo groot mogelijke tussenruimte op.

Belangrijk is dat het kastje na het broedseizoen wordt schoongemaakt en teruggehangen. Ook buiten de broedtijd dient het als slaappleats.

III.: Nestkastje voor boomkruiper

Insecten

Iedereen weet dat bijen belangrijke bestuivers zijn en dus reuze nuttig voor tuinders. Maar niet iedereen zal een bijenkast in zijn tuin willen of kunnen hebben. Daarom is het goed om te weten dat hommels en tientallen wilde bijensoorten eveneens de bloemen bezoeken en zorgen voor verspreiding van het stuifmeel. Hoe lok je nu die insecten naar je tuin?

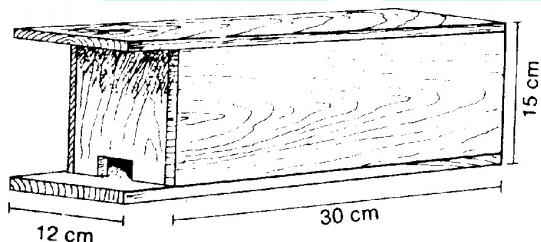
Wilde bijtjes

Wilde solitaire bijtjes hebben genoeg aan een gaatje van zo'n 3 cm diep in hout of steen. Misschien heeft u al eens zo'n bijnestje gevonden in een sleutelgat of in een nisje van een tuinstoel. Als u holle stengels met een doorsnede van 3 tot 8 mm recht afknijpt en ze tot een bundeltje bindt, heeft u al een prachtig insectenhotel. Hang zo'n bundel begin april stevig aan een boom of muur op een zonnige plaats en wachten maar... Na een paar dagen ziet u de kleine bijtjes al rondhangen rond de stengels. Ze brengen steeds wat stuifmeel en nectar in het gangetje en leggen er een eitje bij. Daarna wordt er een mooi dekseltje opgemetseld. Het nest is dan klaar voor de nakomelingen die er veilig in kunnen opgroeien en het volgende jaar tevoorschijn zullen komen. Er bestaan nog talloze voorbeelden van nesten voor deze bijen. Denk ook aan geboorde gaatjes in boomschijven, in lemen wanden of aan het gebruik van isolatiestenen met gaatjes. Er kan zo een complete toren worden opgebouwd waaraan u veel plezier kunt beleven. Een open plek met zand waarop niet gelopen mag worden is een uitnodiging aan de graafbijtjes. Zij graven loodrecht een gangetje met dwars daarop zijkamertjes voor hun larven.

Hommels

Een hommelm vliegt van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, weer of geen weer, dus een ijveriger knecht voor de tuinder bestaat er niet.

Als er voor hommels geen plekje is van natuurlijk materiaal zoals een takkenhoop of een kier onder een schuurtje, dan kunt u een hommelnestkast maken. Een houten kast ter grootte van een schoenendoos wordt daarvoor gevuld met droge mosjes en/of haren van een hond of mens. Oud droog materiaal van een vogelnest of van een muizennest is ook ideaal. Daarna moet de kast een rustig en droog plekje krijgen in de tuin. Een goede plek is onder een grote struik, of tussen een paar houtblokken of stronken. Zo'n kast moet u wel al in februari een plaatsje geven, want de eerste hommelskoninginnen zoeken meteen na het ontwaken uit de winterslaap naar een geschikte plek voor een nest. Een hommelsvolkje leeft maar een paar maanden, dus na de zomer ligt de kast er weer verlaten bij.

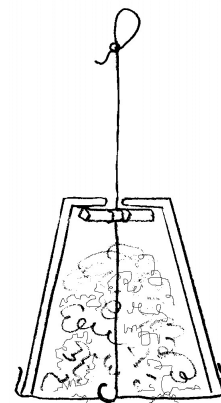
III.: Hommelkastje

Vlinders

Vlinders zijn wel de meest geliefde insecten in de tuin. Natuurlijk heb je voor vlinders geen nestgelegenheden nodig; vlinders leggen hun eitjes op de planten die hun voorkeur hebben. Vaak zijn dat brandnetels, maar ook de klimop, marjolein, pinksterbloem en diverse grassen zijn in trek. Toch kun je overwinterende vlinders helpen door ze een schuilplaatsje voor de winter te geven. Hier geldt alweer: een stapel houtblokken of een dichte takkenril met veel droge bladeren is al genoeg. Wilt u toch zelf een kastje maken? Maak dan een kastje met het formaat van een mezenkastje en zaag in de voorzijde enkele verticale sleuven van ruim een halve centimeter breed en 6 cm lang. Stop het kistje vol met droog materiaal zoals takjes, mos en bladeren. Hang het aan een boom of tegen een muur op ooghoogte. In februari kunnen de eerste vlinders ontwaken en uw krokussen gaan bezoeken.

Oorwormen

Een oorworm eet vooral bladluizen en andere kleine insecten die van fruitbomen en struiken leven. Heel nuttig dus! Een oorwormhuisje is supersnel gemaakt: een bloempot, een stuk ijzerdraad, wat houtwol en een stukje gaas. Ophangen tegen een boomstam of aan een tak.

III.: Oorwormhuisje

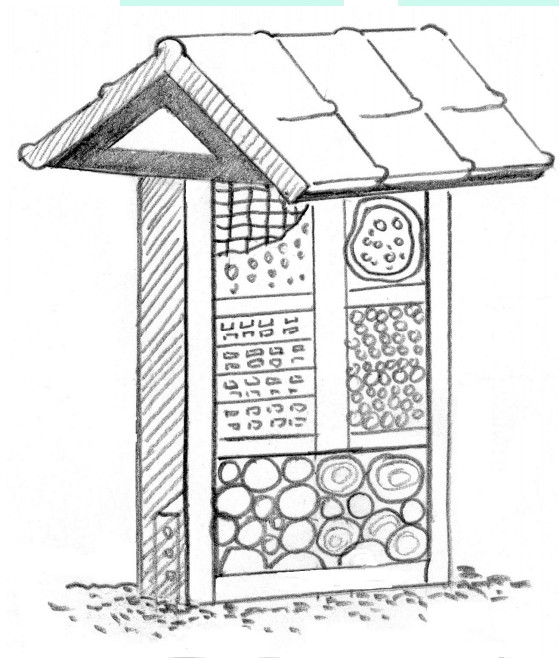
Zoogdieren

Een nachtelijke bezoeker van de tuin die door iedereen op prijs wordt gesteld, is de egel. In de schemering doet hij zich luid smakkend tegoed aan slakken, wormen en andere kleine prooien. Overdag zult u hem niet tegenkomen, dan rust hij op zijn vaste slaapplek. Een egel houdt van een dichte ondergroei en heeft dus een hekel aan kale open terreinen. Als uw tuin er geschikt voor lijkt, kunt u denken aan het plaatsen van een egelkast. Echt nodig is het niet, want een flinke takkenril vormt voor een egel al een prachtige slaapplek. Zo'n egelkast dient u op een droge plek achterin de tuin te zetten en met takken en bladeren af te dekken.

Reptielen

Een ringslang is een ongevaarlijke, niet giftige slang. Hij leeft van kikkers, padden, en kleine visjes. Als er zich water met een gloeiende oever langs of in de tuin bevindt, kunt u het voor ringslangen extra aantrekkelijk maken door een broeihoop aan te leggen. De ringslang legt haar eieren namelijk op warme vochtige plekken zoals een stapel van vermolmd hout, maaisel en bladeren. Wat strotijke paardenmest erdoor mengen is heel goed. De eieren worden in juni/juli gelegd en komen in augustus/september uit.

De broeihoop wordt bij voorkeur 3 meter lang, 3 meter breed en 1,5 meter hoog op een onderlaag van snoeihout opgebouwd.

Ill.: Insectenhotel dat is pas bouwen voor beestjes!

Tekst: Ina Marbus